

JOANNA NALEWAJKO-KULIKOV LAUREATKĄ TEGOROCZNEJ NAGRODY

Jana Karskiego i Poli Nireńskiej przyznanawej autorom publikacji odzwierciedlających wkład Żydów polskich w kulturę polską. Laureatka jest autorką dwóch monografii: *Strategie przetrwania: Żydzi po aryjskiej stronie Warszawy* (2004) i *Obywatel Jidyszlandu: rzecz o żydowskich komunistach w Polsce* (2009). Obecnie pracuje nad monografią społeczno-politycznego dziennika „Hajnt”, który ukazywał się w Warszawie w latach 1908-1939 oraz opracowuje antologię dotyczącą dziejów kultury jidysz w ZSRR (wraz z Karoliną Szymaniak). Uroczystość wręczenia nagrody odbyła się **15 września** w Żydowskim Instytucie Historycznym w Warszawie. Laureatka wygłosiła wykład zatytułowany *Pochwała wielojęzyczności*.

JICCHOK LUDEN

otrzymał izarelską **nagrodą im. Mendele Mojcher-Sforima**. Wyróżnienie przyznane zostało za całokształt twórczości i promowanie prasy jidysz w Izraelu. Jicchok Luden urodził się w 1924 roku w Warszawie, gdzie w dzieciństwie uczył się w szkole należącej do związanej z Bundem i Poalej Syjon-Lewica organizacji CISZO. W 1948 roku wyemigrował do Izraela. Od 1971 roku jest redaktorem naczelnym czasopisma „Lebns-fragn”. Uroczystość wręczenia odbyła się **12 października** razem z wręczeniem nagrody Bialika i Czernichowskiego w dziedzinie literatury hebrajskiej. Nagroda im. Mendele Mojcher-Sforima przyznawana jest od 1976 roku co cztery lata (choć ostatnią przyznano sześć lat temu).

Od 4 października 2010 do 13 marca 2011 roku w sztokholmskim Muzeum Żydowskim można zobaczyć wystawę

FRANZ KAFKA I BRUNO SCHULZ – MISTRZOWIE POGRANICZA

przybliżającą m.in. proces kształtowania się europejskiej tożsamości na pograniczu tego, co stare i tego, co nowe. Wystawie towarzyszyć będą liczne wydarzenia, między innymi przegląd filmów animowanych zainspirowanych twórczością Kafki i Schulza, organizowany przez Instytut Polski w Sztokholmie w ramach festiwalu filmów polskich Kinoteka Sztokholm.

W Muzeum Alp w Monachium można zobaczyć nieco mniejszą wystawę pod tytułem *Czy widziałeś moje Alpy?* Pokazuje ona przede wszystkim związek miejscowych i przyjezdnych Żydów z Alpami – lekarzy, którzy prowadzili uzdrowiska, wczasowiczów, którzy przyjeżdżali odpocząć, pionierów, którzy do alpejskich dolin wkraczali z cywilizacją, tworząc na przykład koszerne schroniska, żydowskich alpinistów zdobywających nowe szczyty, czy artystów. Przedstawione z tej perspektywy Alpy jawią się jako miejsce ucieczki, zmierzania się ze sobą (można zobaczyć rower, którym Teodor Herzl jeździł po górach), stanięcia oko w oko z przeznaczeniem. Widzimy więc Alpy wrogie, których drogi opatrzone zostają w latach trzydziestych napisem: „Juden Eintritt verboten” i Alpy niosące nadzieję, będące w latach 30. i 40. drogą ucieczki do Szwajcarii. To historia Żydów z Alpami w tle. Historia smutna, ale warta obejrzenia. Wystawie, którą oglądać można **do 27 lutego 2011 roku**, towarzyszą liczne wykłady, projekcje i koncerty.

KORESPONDENCJA Z NOWEGO JORKU

GLATSZTEJN¹
DOBRZE BY
SIĘ BAWIŁ:
WIECZÓR
WSPÓŁCZESNEJ
POEZJI JIDYSZ

Kiedy rozsyłaliśmy zaproszenia do wszystkich, którzy piszą poezję w jidysz lub tłumaczą z i na jidysz, by wzięli udział w organizowanym po raz pierwszy wieczorze poezji w Bowers Poetry Club – klubie w ciekawej okolicy Nowego Jorku – nie liczyliśmy się z tak dużym odzewem. Sądziliśmy, co zrozumiałe, że zgłoszą się tylko nowojorczy, a pojawili się poeci z Baltimore, Waszyngtonu i Filadelfii. Niektórzy z przybyłych, jak Sholem Berger, Gitl Schaechter-Viswanath, Lea Robinson i Josh Waletzky to postaci dobrze znane w kręgach literatury jidysz. Inni natomiast, jak Dina Goodman-Wolloch czy David Fallick debiutowali tego wieczoru. Udział wzięło 15 pisarzy, pośród nich poeci starszego pokolenia, jak Yefin Vinnitski z Kijowa, czy Samuel Marder z Czerniowiec i ludzie naprawdę młodzi, jak Leyzer Burko, absolwent studiów literatury żydowskiej i żydowskiego seminarium teologicznego i Yaira Singer, młoda architekt, która rozmawia w jidysz ze swoimi dziećmi.

A *Glatsztejn's lid* [Pieśń Glatsztejnowa] Leyzera Burki to inteligentna parodia nieśmiertelnego cyklu *Braclawer cu zajn sojfer* [Braclawer swojemu soferowi] oraz jego własnego życia absolwenta studiów wyższych. Przygotowane przez Yairę Singer tłumaczenie wybitnego poematu Kadii Mołodowskiej *A mantl fun a tunkeln gewantl* [Płaszcz z ciemnego materiału], które powstało w ramach projektu przywrócenia dwujęzycznych ilustrowanych książeczek dla dzieci, jest pełne energii i z pewnością trafi do serc młodych Czytelników. Wojtek Tworek, pochodzący z Polski

uczestnik tegorocznego Seminarium Języka, Kultury i Literatury Jidysz im. Uriela Weinreicha, przeczytał swoje świetne tłumaczenie na angielski wiersza Icyka Mangera *Ojf der stancje Kolomej* [Na stacji w Kołomyi]. Można tylko wyobrazić sobie, czego dokona w swoim języku ojczystym – po polsku!

Podczas wieczoru nie ograniczono się do czytania poezji, ale także ją śpiewano. Josh Waletzky, znany reżyser filmowy (*Parisans of Vilna* [Partyzanci Wilna], Itzhak Perlman: *In the Fiddler's House* [Itzhak Perlman: W domu skrzypka]) zaśpiewał dwa utwory ze swojej płyty *Ariber di szotns* [Poprzez cienie], a urodzony w Wilnie kompozytor z Montrealu, David Botwinik przesłał nagranie swojej *Szabes lid*, która znalazła się w nowej antologii wierszy *Fun churbm cum lebn: naje jidisze lider* [Od zagłady do życia. Nowe wiersze w jidysz] wydanej przez Jidisz-Lige w 2010 roku.

Nie zabrakło także humoru. Zacary Sholem Berger, znany ze swoich tłumaczeń na jidysz utworów znanego angielskiego pisarza dla dzieci, dr Seussa, ułożył ciekawy wiersz ze słów, które podsunęła mu publiczność.

Warto było się przekonać, że są młodzi, którzy zaczynają pisać w jidysz, a ich poprzednicy nie rezygnują i piszą dalej. Chętni mogą przeczytać wiersze i usłyszeć, co działo się tego wieczoru, na stronie internetowej Jidisz-Lige:

<http://leagueforyiddish.org/events.html>

Szewa Zuker

Redaktorka naczelna „Afn Szweil”

Jidisz-Lige

Stany Zjednoczone Ameryki Północnej

Południowa Karolina Północna

przełożyła Anna Szyba

¹ >> Jankew Glatsztejn (1896–1971) – urodzony w Lublinie nowojorski modernista jidysz, członek introspektywistycznej grupy Inzich [W sobie], której dokonania należą – w naszym odczuciu – do jednych z najciekawszych w historii nowoczesnej literatury jidysz [przypr. red.].